

gere udtalt, at jeg troer, at det er umuligt at taxere en Fæstegaard rigtig, saalænge som Fæstecontracten varer; uden at tale om det Hensyn, som man vil have der skal tages til Fæstevangen, fordrer man, at Gaarden skal taxeres paa en Tid, da den ikke er i Handel og Wandel, og at Kjøbesummen strax skal bestemmes, uagtet den først skal erlægges efter en maaffee 20 à 30 Aars Forløb, til hvilken Tid Handelen da egentlig først kan siges endelig at fuldbyrdes. Nu spørger jeg, om det ikke er høist rimeligt, at en Gaards Værdi kan være mere eller mindre forandret efter en saa lang Tids Forløb fra det Dieblif, Taxationen fandt Sted, og naar det er Tilfældet, saa foruretter man enten den ene eller den anden Part, og hvorfor vil man saa, at Taxationen skal foregaae paa en Tid, da den umulig kan være paalidelig, og hvor det er umuligt for virkelige Taxationsmænd at fastsætte Værdien, thi virkelige Taxationsmænd skulle hverken tænke paa vedkommende Stiftelses eller vedkommende Fæstebondens Tary; de have ikke Andet at tage Hensyn til end at vurdere vedkommende Eiendom til den sande Priis, uden at tage Hensyn til Stiftelsens eller Bondens Tary; men det er netop Ulykken ved disse Taxationsmænd, at den Betragtning ikke kan fillæs fra dem, og Taxationsmændene ville saameget mindre kunne løsrive sig fra den Betragtning, som vi see, at den ærede Minister har accurat den samme Betragtning af Forholdet, at de nemlig skulle tage Hensyn til Stiftelsens Tary, og den, som Fæstebonden udnævner, skal tage Hensyn til Bondens Tary; men det er et Hensyn, som Taxationsmændene som saadanne slet ikke skulle tage, det kunne kun Skjønsmænd eller Underhandlere tage. Men vil man nu betragte dem som saadanne, saa mener jeg, at man ikke skal binde vedkommende Eier ved disse Skjønsmænds Skjøn, men saa skal man overlade Eieren kun at benytte dette Skjøn som en Veiledning til den Bestemmelse, han vil tage, og som han skal staae til Ansvar for; og vil man betragte dem som Underhandlere, saa skal man ikke lade Fæsteren udnævne En til at underhandle med dem paa hans Vegne, men saa skal man lade Fæsteren selv underhandle med dem; det

troer jeg vilde føre til det heldigste Resultat i dette Tilfælde. Jeg troer derfor, at ved det Forslag, jeg har fremsat, vil det Maal, som vi ene ere berettigede til at have for Os, nemlig Fæstegodssets Overgang til Selveiendom, paa en billig Maade kunne opnaaes ligesaa fuldstændigt og ligesaa hurtigt som ved det andet Forslag; men jeg troer, at mit Forslag har den Fordeel, at det for det Første ikke tilstedder et ensidigt Brud i de private Contractsforhold, og dernæst at Ingen, uagtet det vel indeholder en Tvang for vedkommende Eier eller her vedkommende Stiftelses Bestyrelse, deels forsaavidt han i et Aar er bunden ved det Tilbud, han gjør vedkommende Fæster, og deels forsaavidt han er tvungen til at sælge Godsset ved Fæsteledighed, kan klage over, at han ikke har faaet fuldständig Erstatning for, hvad der paabydes at skulle afhændes. Naar vedkommende Eier, her vedkommende Stiftelse eller Stiftelses Bestyrelse, har Ret til selv at sætte Prisen paa den Eiendom, som vi tvinge ham til at sælge, eller naar han ikke kan komme overeens om den Priis, der saaledes er fastsat, det da bestemmes, at vedkommende Eiendoms Værdi skal udfindes paa den billigste Maade, hvorpaa en Eiendoms Værdi kan udfindes, nemlig ved offentlig Auction, saa mener jeg, at den Anke mod Loven, at der ikke er givet Eieren fuldständig Erstatning, ikke med Grund kan fremsættes. Jeg for mit Vedkommende anseer de to Ting, at der ikke gjøres Indgreb i Contractsforholdet, og at der sørges for, at der ikke kan klages over, at der ikke gives fuldständig Erstatning for en Eiendom, som man tvinger Vedkommende til at sælge, for overordentlig vigtige, og jeg troer ikke, at man bør unblade at tage Hensyn til dem, naar Niemedet kan opnaaes uden at gjøre disse Indgreb, og det ikke alene opnaaes, men ogsaa opnaaes paa en ligesaa fuldständig og vistnok ogsaa i alle Tilfælde paa en fuldkommen ligesaa billig Maade; thi kunne vi lægge det i Ministerens Haand igjennem Udnævnelsen af Taxationsmænd at bestemme Prisen, saa mener jeg, at vi hellere maae lægge i Ministerens Haand, efter at have modtaget et Skjøn af 2 saadanne Mænd i Forening med Fæsteren selv, at tage Bestemmelse om Prisen end at binde